

1987, 4. srpna – Sdělení VONS č. 671 „Případ Pav[o]la Miňa“ o trestním řízení s Pavolem Miněm pro opakovaný pokus trestného činu poškozování zájmů republiky v cizině.

Dne 8. 8. 1987 v 9.30 v místnosti č. 115 v I. patře budovy Městského soudu v Košicích má pokračovat v hlavním líčení v trestní věci proti uměleckému fotografovi Pav[o]lu Miňovi, nar. 22. 6. 1953, bytem Košice, Buzulucká 22, obžalovanému z dvojnásobného pokusu trestného činu poškozování zájmů republiky v cizině podle § 8 odst. 1 k § 112 trestního zákona. Toto líčení bylo již dvakrát pro nepřítomnost jednoho ze svědků na návrh prokurátora odročeno.

Pavol Miňo se měl tohoto údajného trestného činu dopustit jednak tím, že 18. 6. 1985 během svého pobytu v Maďarsku odeslal na krycí adresu rozhlasové stanice Svobodná Evropa samizdat Alexandra Francistiho Reise¹ „Matriarchát“ (na kinofilmu), který podle tvrzení městského prokurátora v Košicích JUDr. Jána Mikuly obsahuje hrubé a vulgární výroky proti socialistickému společenskému a státnímu zřízení, a dopis, obsahující žádost o jeho uveřejnění v zahraničí, jednak tím, že 12. 11. 1985 s sebou v zavazadle při cestě vlakem z Košic do maďarského Miškovce měl 35 fotografií se záběry z cikánských osad v okrese Košice-venkov a Spišská Nová Ves a čtyřstránkový text „Výpredaj“. Fotografie a text mají podle tvrzení prokurátora podávat jednostranné informace o kulturních a sociálních poměrech v Československu.²

Pavol Miňo byl za tyto skutky Městským soudem v Košicích (senát byl ve složení JUDr. Andrej Metterpák,³ předseda a Vlasta Glaubicová a Ladislav Šimeka⁴ jako přísedící) odsouzen již jednou, a to 21. 5. 1986, a to k trestu šesti měsíců nepodmíněně v I. NVS.⁵ Krajský soud v Košicích usnesením ze dne 31. 7. 1986 vrátil pro formální závady věc soudu prvního stupně. Toto usnesení napadl stížností pro porušení zákona ministr spravedlnosti SSR. Při veřejném zasedání dne 10. 2. 1987 Nejvyšší soud SSR rozhodl,

že stížnost je důvodná a zrušil nejen usnesení Krajského soudu v Košicích, ale i rozsudek městského soudu a věc vrátil prokurátorovi k projednání; kromě jiného i proto, že ve spise jsou dvě obžaloby městského prokurátora s rozdílným žalobním návrhem a ze zápisu o hlavním líčení nelze zjistit, kterou obžalobu pan městský prokurátor JUDr. Ján Mikula vlastně přednesl. Nejvyšší soud konstatoval i další porušení zákona, a to jak v prospěch, tak i neprospěch obžalovaného. Neztotožnil se s názorem, že by vyvážením fotografií z cikánských osad mohla být naplněna skutková podstata trestného činu porušování zájmů republiky v cizině.⁶

Pavol Miňo i s manželkou a dvěma dětmi (3 a 2 roky) podali žádost o vystěhování do Velké Británie, která však byla zamítnuta stejně jako odvolání proti zamítnutí žádosti.⁷

Trestní stíhání Pav[ol]a Miňa je dalším případem porušování svobody slova v Československu, zaručené jak ústavou, tak pakty o lidských právech. Upozorňujeme rovněž na to, že podle ustanovení § 112 trestního zákona lze stíhat každého, kdo se pokusí v zahraničí zveřejnit jakoukoliv informaci, která se vymyká oficiálnímu pohledu nebo má podle názoru orgánů státní moci zůstat utajena.

Poznámka: Z technických příčin bylo hlavní líčení odročeno na 3. 9. 1987.⁸

Informace o Chartě 77, r. 10, 1987, č. 10, s. 18.

POZNÁMKY

¹ Správně Alexandera Reise-Francistyho.

² Viz obžalobu podanou městským prokurátorem v Košicích JUDr. Jánem Mikulou 20. 5. 1987, jež je uložena in: LP, Sb. VONS, inv. č. 216, sign. I/6, kart. 35. Původní obžaloba podaná 2. 4. 1986 též městským prokurátorem v Košicích JUDr. Jánem Mikulou je uložena in: tamtéž, sign. I/3, kart. 35.

Roku 1983 byl na Pavola Miňa zaveden svazek prověřované osoby s krycím jménem „Natania“, reg. č. 16384, který byl o rok později skartován. Poté vznikl svazek prověřované osoby, resp. nepřátelské osoby (III. kate-

gorie) s krycím jménem „Fotograf“, reg. č. 18250, arch. č. 11840, který je dnes uložen in: Archiv ÚPN, f. KS ZNB ŠtB Košice, Osobné zväzky. Operatívni pracovník I. odboru 4. oddělení Správy StB Krajské správy SNB Košice npor. Ján Chlуста odůvodňoval 2. 9. 1985 návrh na Miňovu prověrku následovně: „*K uvedenému čl. občanovi bolo zistené, že udržuje kontakty do kapitalistického zahraničia na bývalých čl. občanov-emigrantov, ktorým z územia MLR zasiela rozličnú korešpondenciu a materiály.*“

Má zaujem o vycestovanie do kapitalistického zahraničia a túto cestu zneužiť k emigrácii.“

Trestní stíhání Pavola Miňa pro pokus o trestný čin poškozování zájmů republiky v cizině podle § 8, odst. 1 k § 112 tr. zák. zahájil vyšetřovatel odboru vyšetřování StB Krajské správy SNB Košice kpt. JUDr. O. Baran svým usnesením ze 13. 11. 1985 (již o den dříve zahájil v této trestní věci stíhání neznámého pachatele). Baran pak zahájil ještě jedno trestní stíhání P. Miňa pro pokus o trestný čin poškozování zájmů republiky v cizině, a to 7. 3. 1986. V prvním případě se měl Miňo dopustit pokusu o vývoz fotografického a písemného materiálu údajně tendenčně informujícího o sociálních a kulturních poměrech v Československu, v druhém případě pokusem o odeslání samizdatu „Matriarchát“. Usnesením krajského prokurátora v Košicích JUDr. Jána Šimka ze 14. 11. 1985 byl Miňo vzat do vazby počínaje dnem zadržení 12. 11. 1985. Výše uvedené dokumenty viz in: Archiv ÚPN, f. KS ZNB ŠtB Košice, Vyšetřovacie spisy, vyšetřovací spis k případu Pavola Miňa, sign. V 6205.

³ Správně Mitterpák.

⁴ Správně Šimka.

⁵ Rozsudek Městského soudu v Košicích z 21. 5. 1986 viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 216, sign. I/4, kart. 35.

⁶ Stížnost pro porušení zákona ministra spravedlnosti SSR v neprospěch Pavola Miňa podle § 272 tr. zák. Rozsudek senátu Nejvyššího soudu SSR vyneseny senátem složeným z předsedy JUDr. Martina Olhy a soudců JUDr. Emila Bdžocha a JUDr. Júlia Koutuna 10. 2. 1987 viz in: tamtéž, sign. I/5, kart. 35.

Miňo napsal 2. 2. 1987 Nejvyššímu soudu SSR dopis, kterým se pro nemoc omlouval z projednávání jeho věci 10. 2. 1987 a zároveň vyjadřoval své stanoviska ke svému trestnímu stíhání. Důsledně v něm popíral, že by chtěl v zahraničí poškodit Československo. Zajištěné fotografie nebyly určeny k publikování, ale jako materiál k posouzení toho, zda je schopen v zahraničí vykonávat práci fotografa na požadované úrovni. K fotografiím ještě dodal, že zná ve světě pouze jediný stát, který zákonným způsobem zakázal vyhotovovat a vyvážet fotografie z černošských ghett, a to Jihoafrickou republiku. Text „Výpredaj“ byl podle Miňa čistě soukromého rázu, měla ho číst pouze jeho teta. Text „Matriarchát“ nepovažoval za nějakým způsobem nebezpečný režimu. Miňo se též odvolával na Závěrečný akt

KBSE a na mezinárodní pakt, které byly od roku 1976 součástí československé legislativy.

K dopisu Nejvyššímu soudu ČSR připojil Miňo též svůj dopis prezidentovi republiky Gustávu Husákovi obsahující zprávu o jeho případu a žádost o intervenci v jeho prospěch a dvě sdělení Kanceláře prezidenta republiky o nemožnosti zákroku ve věci jeho trestního stíhání a vystěhování do Velké Británie ze 17. 9. a 16. 11. 1987. Dopis i s přílohou je uložen in: tamtéž, sign. II/1, kart. 35.

- ⁷ Koncem roku 1987 byla jejich další žádost zamítnuta (podával ji opakovaně). K tomu viz text P. Miňa obsahující zdůvodnění žádosti o udělení povolení k vystěhování jeho rodiny do Velké Británie, rozhodnutí odboru pasů a víz Krajské správy SNB Košice o zamítnutí žádosti o povolení k vystěhování do Velké Británie ze 7. 4. 1987 a potvrzení rozhodnutí Správy pasů a víz v Praze z 9. 12. 1987. Tyto dokumenty jsou uloženy in: tamtéž, sign. II/2, kart. 35. O snaze Pavola Miňa emigrovat svědčí i jeho dopisy některým zastupitelským úřadům kapitalistických zemí, jejichž kopie jsou uloženy in: Archiv ÚPN, f. KS ZNB ŠtB Košice, Osobné zväzky, svazek vedený na Pavola Miňa s krycím jménem „Fotograf“, reg. č. 18250, arch. č. 11840. Následující rok ale uspěl a vystěhoval se s rodinou do Velké Británie. Viz závěrečnou zprávu npor. Mariána Kollára z 2. odboru 2. oddělení Správy ŠtB Krajské správy SNB Košice s návrhem na ukončení svazku „Fotograf“ z 20. 5. 1988, Archiv ÚPN, f. KS ZNB ŠtB Košice, Osobné zväzky, svazek vedený na Pavola Miňa s krycím jménem „Fotograf“, reg. č. 18250, arch. č. 11840.
- ⁸ K případu Pavola Miňa viz též sdělení VONS č. 676 a 701, dokumenty č. 679 a 704. O jeho kontaktu s VONS svědčí dopis člence výboru Len-ce Marečkové obsahující poděkování za zájem o jeho případ a informaci o jeho vývoji ze 30. 7. 1987 a dopis členům VONS a Charty 77 ze 26. 12. 1987 obsahující poděkování za projevy sympatií a informaci o vývoji jeho případu a v příloze některé dokumenty související s případem. LP, Sb. VONS, inv. č. 216, sign. II/5 a II/6, kart. 35.